

Sója luštinatá

Glycine max (L.) Merr.

LUSKOVINA

TŘÍDA: dvouděložné ČELEĎ: bobovité ROD: sója

Sója pochází z Asie, kde ji údajně pěstovali již před 2 500 lety. Masivní rozmach této teplomilné jednoleté plodiny ale nastal až ve 20. století společně s rozšířením úspěšných geneticky modifikovaných odrůd, které umožňují její levné pěstování na velkých plochách. Co se týče rostlinných bílkovin, kterých má v semenech až 38 %, nemá sója mezi zemědělskými plodinami konkurenci a je díky vysoké výživové hodnotě dnes nejvyužívanějším jádrovým krmivem. Vedle sójového sena, které je kvalitou srovnatelné s vojtěškovým, se ke krmení používají také sójové boby, extrahované šrotky a sójové slupky, které vznikají při výrobě šrotů.

Ze semen se vyrábí sójová mouka, mléko i sójové maso, tofu a řada fermentovaných potravin – tempeh, miso pasta a různé druhy sójových omáček. Olej se značným obsahem nenasycených kyselin se využívá při chorobách krevního oběhu a srdce. Díky vysokému obsahu antinutričních látek, např. fytoestrogenů a fytátů, které váží vápník a další stopové

živiny a zabraňují tak jejich příjmu z potravy, nejsou sójové výrobky vhodné pro děti. V Evropě a Severní Americe je poměrně častá alergie na sóju. Kromě potravinářství se sója používá v průmyslu k výrobě bionafty, kosmetických přípravků, olejů, mýdel či plastů.

Po palmě olejné je sója druhou nejvýznamnější olejinou světa. Plochy oseté sójou se každoročně zvyšují. Největšími producenty jsou Spojené státy, Brazílie a Argentina, největšími dovozci sóji Čína a Evropa.

Stejně jako ostatní bobovité rostliny, má sója na svých kořincích hlízkové bakterie, které dokáží vázat vzdušný dusík a zlepšovat tak kvalitu půdy. Se zvyšujícími se teplotami stoupá zájem zemědělců o pěstování sóji i na našem území.

VÍTE, ŽE...

...asi 65 % veškeré ve světě pěstované sóji dnes tvoří geneticky modifikované odrůdy? Jsou odolné proti totálním herbicidům, takže se při jejich pěstování používá méně ochranných postřiků. K jejich ošetřování se nejčastěji používá glyfosát. Evropa, ve které je až na výjimky pěstování geneticky upravených plodin zakázáno, dováží většinu krmiv pro hospodářská zvířata ze zámoří. Zhruba 70 % z nich tvoří právě geneticky upravená sója a kukuřice zejména z oblastí USA, Argentiny a Brazílie.

